

Co-funded by
the European Union

Map4FosterCare

MAP4Fostercare

Ulusal Rapor

PUHU Araştırma ve Danışmanlık

Türkiye

İçindekiler

İçindekiler	2
1. Giriş	2
2. Türkiye’de Koruyucu Aile Uygulamaları	3
2.1. Genel Görünüm	3
2.2. Koruyucu Aile Tipleri	4
2.3. Koruyucu Aile Seçme Süreci	5
Uygunluk Kriterleri	5
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Tarafından Sağlanan Koruyucu Aile Eğitim Programları	5
3. Metodoloji	8
3.1. Araştırma Prosedürü	8
3.2. Demografik Özellikler	8
4. Bulgular ve Analiz	10
4.1. Başvuru Süreci	10
4.1.1. Karşılaşılan Zorluklar	10
4.1.2 Destek İhtiyaçları	12
4.2. Uyum Süreci	13
4.2.1 Çocukla uyum sürecindeki deneyimler	13
4.2.2 Destek Konuları	14
4.3. Eğitim ve Destek Süreci	16
4.3.1. Eğitimler	16
4.3.2. Topluluk Deneyimi	17
5. Diğer Görüşler	19
6. Sonuç	21
Ek	23

1. Giriş

MAP4Fostercare projesi, koruyucu aileler, çocuklar ve süreçte yer alan diğer paydaşların ihtiyaçlarını ve deneyimlerini ele alarak koruyucu aile sistemini iyileştirmeyi amaçlayan AB destekli bir girişimdir. Proje, koruyucu ailelere sağlanan destek ve eğitimlerin geliştirilmesini hedefleyerek, AB içindeki farklı kültürel ve kurumsal bağlamlarda koruma altındaki çocuklar için daha iyi sonuçlar elde edilmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

MAP4Fostercare projesinin ana hedefleri şunlardır:

- Katılımcı ülkelerdeki koruyucu aile sistemlerinin mevcut durumunu gözden geçirmek ve değerlendirmek.
- Koruyucu aileler, çocuklar ve profesyonellerin karşılaştığı ihtiyaçları ve zorlukları tespit etmek.
- Koruyucu aileler için geliştirilen eğitim programlarını ve destek mekanizmalarını geliştirmek ve iyileştirmek
- AB ülkeleri arasında işbirliğini ve bilgi alışverişini teşvik ederek koruyucu aile hizmetlerinin genel kalitesini artırmak.

İş Paketi 2 (İP2), MAP4Fostercare projesinin kritik bir bileşenidir ve koruyucu aileler için kapsayıcı eğitim içerikleri geliştirilerek yetişkin eğitiminin iyileştirilmesine odaklanmaktadır. İP2, projenin genel hedefleriyle uyumlu olacak şekilde, yetenek geliştirme yolları oluşturmayı ve yetişkin eğitiminin erişilebilirliğini artırmayı amaçlamaktadır. Bu iş paketi, koruyucu aile uygulamaları hakkında nitel veriler sağlamayı, koruyucu aileler ve profesyoneller için rehberler ve eğitimler geliştirmeye katkı sağlamayı hedeflemektedir. Ayrıca, mevcut eğitim programlarını geliştirmeyi ve ebeveynler arasında deneyim paylaşımını teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

İP2'nin projede belirtilen ana hedefleri şunlardır:

- Koruyucu aile uygulamalarının ebeveynlik yönüne dair nitel veriler sunmak
- Koruyucu aileler için eğitim içerikleri geliştirmek ve değerlendirmek
- Yetişkin eğitiminin gelişimine katkı sağlamak
- Mevcut eğitim programlarını desteklemek.

İP2'den elde edilen bilgiler, koruyucu aileler için özel eğitim programları ve destek mekanizmalarının geliştirilmesine yön verecek ve nihayetinde MAP4Fostercare projesinin genel hedeflerine katkı sağlayacaktır. Verilerin toplama araçlarının sağlam, kültürel olarak duyarlı ve ilgili olmasını sağlayarak, İP2, AB genelindeki koruyucu aile uygulamalarını iyileştirebilecek anlamlı ve uygulanabilir bulguların temelini atmaktadır.

2. Türkiye’de Koruyucu Aile Uygulamaları

2.1. Genel Görünüm

Türkiye'deki koruyucu aile sistemi ilk kez 1961 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Yasal ve idari bir altyapı kurulmasına rağmen, koruyucu aileye yerleştirilen çocuk sayısında uzun yıllar önemli bir artış görülmemiştir. Bu duraksamanın sebeplerinden biri, koruyucu ailenin evlat edinmeye giden bir adım olarak algılanması ve bunun sonucunda ailelerin koruyucu aile olmayı tercih etmek yerine evlat edinmeyi tercih etmeleridir (Karataş, 2017). 1961'de koruyucu aile programının başlatılmasından 1983'te Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun (SHÇEK) kurulmasına kadar, sadece 1.000 civarında çocuk koruyucu ailelere yerleştirilmiştir. SHÇEK'in kurulmasından sonra bile kurumsal bakım, çocuk koruma sisteminde baskın bir biçimde devam etmiştir. Dolayısıyla SHÇEK'in sosyal hizmetleri tek bir çatı altında birleştirmeyi hedeflemiş olmasına rağmen, koruyucu aile modelini geliştirme ve yaygınlaştırma noktasında başarılı olamadığı söylenebilir.

Koruyucu aileye dair toplumsal algıların değiştirilmesi ve koruyucu aile sayısının artırılması, bunun profesyonel bir hizmet modeli olarak teşvik edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Karataş, 2017).¹ 2011 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın kurulmasının ardından, koruyucu aile sayısında belirgin bir artış gözlemlenmiştir. Bakanlığın koruyucu aileyi teşvik etmek için yürüttüğü çalışmalar bu artışa katkıda bulunmuştur. Gerçekten de, 2011 yılında 1.190 olan koruyucu aile sayısı, 2019'da 5.967'ye yükselmiştir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne göre, 2021 sonu itibarıyla kurumsal bakımda 13.302 çocuk bulunurken, 8.459 çocuk koruyucu ailelerin bakımındadır (AÇSHB, 2021).² Türkiye'nin sosyal politika hedefleri doğrultusunda, özel sektör aktörlerinin ve sivil toplum kuruluşlarının (STK) koruyucu aile hizmetlerinin sunumuna dahil edilmesinin bu sistemin gelişimine olumlu katkı sağlaması beklenmektedir (Dal & Akbaş, 2020).³

2.2. Koruyucu Aile Tipleri

Türkiye'de koruyucu aile sistemi, çocukların bakım ihtiyaçlarına ve koşullarına göre farklı ihtiyaçlara hizmet eden dört ana tipe ayrılmaktadır (Resmi Gazete, 2012):⁴

1. Akraba veya Yakın Çevre Koruyucu Aile Modeli:

Bu modelde, çocuğun yakın çevresinden olan akrabalar veya aile dostları, komşular ya da bakım veren kişiler, yasal vasiler veya bakıcılar olmamak kaydıyla çocuğa bakım sağlarlar. Bu bakıcılar, mevcut ilişkiler veya aile bağları temelinde bakım verirler. Zorunlu olmamakla birlikte, bu modeldeki bakıcıların, çocukla olan

¹ Karataş, A. (2017). Türkiye’de koruyucu aile: Kökenleri, gelişimi ve bugünü. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 0(5), 389-427.

² Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB). (2021). Kurumsal istatistiklerimiz: <https://www.aile.gov.tr/media/108736/kurumsal-istatistikler.pdf>

³ Dal, V., & Akbaş, E. (2020). Koruyucu aile hizmetinde sivil toplum örgütlerinin rolü. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24(3), 523-546.

⁴ T.C. Resmi Gazete. (2012). Koruyucu Aile Yönetmeliği. Resmi Gazete tarihi ve sayısı: 14.12.2012, 28497. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121214.pdf>

iletişimlerini ve ilişkilerini güçlendirebilmek için temel ebeveynlik eğitimi almaları önerilmektedir.

2. Uzun Süreli Koruyucu Aile Modeli:

Bu düzenlemede, biyolojik ailelerine kısa vadede dönmesi mümkün olmayan ya da kalıcı olarak ailesine yerleştirilemeyen çocuklar, bireyler veya aileler tarafından bakılmaktadır. Akraba modeline benzer şekilde, bakıcıların çocukların biyolojik olmayan aile ortamında sağlıklı gelişimlerini destekleyebilmeleri için temel ebeveynlik ve koruyucu aile eğitimi almaları faydalıdır.

3. Geçici (Acil) Koruyucu Aile Modeli:

Geçici koruyucu aile, derhal korunmaya ihtiyaç duyan veya bakımla ilgili bir planı henüz tamamlanmamış çocuklar için tasarlanmıştır. Bu çocuklar, eğitilmiş bireyler veya aileler tarafından kısa bir süre için, birkaç gün ile bir ay arasında değişen bir süre boyunca bakılır. Bu modeldeki bakıcılar, bu acil dönemde profesyonel seviyede bakım sağlamak için genellikle özel eğitim almışlardır.

4. Özel Gereksinimli Koruyucu Aile Modeli:

Bu model, özel ihtiyaçları olan veya önemli zorluklar yaşayan çocuklara yöneliktir. Daha yüksek düzeyde eğitim veya ilgili mesleki yeterliliklere (üniversite diploması veya özel eğitim, vb.) sahip bakıcıları içerir, Bu koruyucu aileler, daha yoğun desteğe ihtiyaç duyan çocukların özel gereksinimlerini karşılamak için donanımlıdır.

Bu modeller, çocukla olan ilişki, bakım süresinin beklenen uzunluğu, bakıcıların eğitim seviyesi ve çocukların özel ihtiyaçlarına göre farklılık göstermektedir. Bu çeşitlilik, sistemin, koruma altında olan çocukların farklı durum ve ihtiyaçlarına hitap etmesini sağlar.

2.3.Koruyucu Aile Seçme Süreci

Uygunluk Kriterleri⁵

Türkiye'de koruyucu aile olmak isteyen bireylerin, Koruyucu Aile Yönetmeliği'ne göre belirli yasal ve idari şartları yerine getirmeleri gerekmektedir. Evli ya da bekar olan başvuru sahipleri, aşağıdaki kriterleri yerine getiriyorlarsa başvuruda bulunabilirler:

- Türk vatandaşlığı
- Türkiye'de sürekli ikamet
- 25 ila 65 yaş arasında olmak
- En az ilkokul mezunu olmak
- Düzenli gelir sahibi olmak
- Çocuğun biyolojik ebeveyni veya yasal vasisinin olmamak

Aday koruyucu ailelerin aşağıdaki belgeleri sunmaları gerekmektedir:

- Diplomanın veya eğitim durumunu gösteren belgenin onaylı örneği
- Çalışma, gelir ve sosyal güvenlik durumunu gösteren onaylı belgeler

⁵ <https://www.aile.gov.tr/sss/cocuk-hizmetleri-genel-mudurlugu/koruyucu-aile-hizmeti/>

- Adli sicil kaydı
- Fiziksel engelleri, psikolojik hastalıkları veya bulaşıcı hastalıkları olmadığına dair sağlık raporu (koruyucu aile ve birlikte yaşayan herkes için)

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Tarafından Sağlanan Koruyucu Aile Eğitim Programları⁶

Türkiye'de Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, hem aday hem de mevcut koruyucu ailelere, koruyucu aile sorumluluklarını daha iyi anlamaları, kurumla işbirliğini artırmaları ve bakım becerilerini geliştirmeleri için yapılandırılmış bir eğitim programı sunmaktadır. Koruyucu aile eğitimi, iki ana pakete ayrılmaktadır: Birinci Seviye Eğitim Paketi ve İkinci Seviye Eğitim Paketi, her biri koruyucu ailelerin belirli ihtiyaçları ve sorumluluklarına bağlı olarak koruyucu aileliğin farklı yönlerini ele alacak şekilde tasarlanmıştır.

Birinci Seviye Eğitim Paketi

Birinci seviye eğitim, tüm koruyucu ailelere yönelik olup, koruyucu ailelik sistemi ve bakım altındaki çocukların psikososyal ihtiyaçları hakkında temel bilgiler sağlamayı amaçlamaktadır. Bu eğitim, koruyucu ailelerin sorumluluklarını anlamalarını ve bakım sağladıkları çocukların sağlıklı gelişimlerini desteklemelerini sağlamaya odaklanır. 11 modül içerir:

1. Giriş (Merhaba)
2. Hazırlık (Hazırım)
3. Bağlantı Kurma (Birlikteyiz)
4. Bağlanma ve Gelişim (Bağlanma ve Gelişim)
5. Yaşam Düzeni (Yaşam Düzeni)
6. Beceri Gelişimi (Beceri Kazanma)
7. Travma ve İyileşme (Travma ve İyileşme)
8. Ergenlik (Ergenlik)
9. Bağımlılığı Anlama ve Yaklaşım (Bağımlılığı Anlama ve Yaklaşım)
10. Sağlıklı Geçişler (Sağlıklı Geçişler)
11. Güçlenme ve Stresle Başa Çıkma (Güçlenme ve Stresle Başa Çıkma)

İkinci Seviye Eğitim Paketi

İkinci seviye eğitim, özellikle uzmanlaşmış veya geçici koruyucu aile düzenlemeleri için tasarlanmıştır. Bu aileler, daha karmaşık ihtiyaçları olan veya benzersiz zorluklarla karşılaşan çocuklarla ilgilenmektedir. İkinci seviye eğitim, üç ileri düzey modülden oluşur:

- Suça Sürüklenen Çocuklar
- Suç Mağduru Çocuklar

⁶ <https://aile.gov.tr/koruyucuaille/egitimler/>

- Özel Gereksinimli Çocuklar

Akraba ve Uzun Süreli Koruyucu Aileler için temel ebeveynlik kursları isteğe bağlıdır ancak çocuk-bakıcı iletişimini iyileştirmek için önerilmektedir. Geçici ve Uzmanlaşmış Koruyucu Aile Bakımı için hem Seviye 1 hem de Seviye 2 Koruyucu Aile Eğitimleri zorunludur, bu sayede koruyucu aileler, özel ihtiyaçları olan veya acil korumaya ihtiyaç duyan çocuklara bakacak şekilde donanımlı hale gelirler.

Bu eğitim programları, Bakanlık tarafından düzenli olarak il müdürlükleri aracılığıyla organize edilse de, birçok koruyucu aile bu eğitimlere erişim konusunda zorluklar yaşadığını belirtmektedir. Koruyucu ailelerle yapılan görüşmeler, çoğunun herhangi bir resmi eğitim almadığını göstermekte, bu da bu eğitim programlarının erişilebilirliği ve yaygınlığı konusunda bir boşluk olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca, sağlanan eğitimlerin kalitesini veya etkinliğini değerlendiren kapsamlı raporların bulunmaması, eğitimlerin tutarlılığı ve etkisi konusunda endişelere yol açmaktadır.

Koruyucu Ailelere Destek

Türk Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, koruyucu ailelere çeşitli destek mekanizmaları sunmaktadır:

- **Aylık Yardımlar:** Koruyucu aileler, her çocuk için bakım, eğitim ve büyüme masraflarını karşılamak üzere aylık bir ödeme alırlar. Ödeme, özel ihtiyaçları veya engelli çocuklar için %50 oranında artırılmaktadır.
- **Eğitim Desteği:** Her eğitim yılı başında, koruyucu aileler, eğitimle ilgili masrafları karşılamak amacıyla, aylık tutarın üç katı kadar bir ödeme alırlar.
- **Giyim Yardımı:** Yılda iki kez, koruyucu ailelere, aylık ödeneğin iki katı kadar bir giyim yardımı yapılır.
- **Sağlık Sigortası:** Koruyucu çocukların tüm sağlık harcamaları, Sosyal Sigorta ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında karşılanmaktadır.
- **Cep Harçlığı:** Çocuklara yaşlarına ve eğitim düzeylerine göre aylık harçlık verilir.
- **Mesleki Eğitim Desteği:** Çocuklar, kamu veya özel kurumlar tarafından sunulan mesleki eğitim kurslarına katılabilirler. Eğer ücretsiz kontenjan yoksa, Bakanlık kurs ücretleri, yaz okulu, sınav ve ulaşım masraflarını karşılar.
- **Yetişkin Koruyucu Çocuklar İçin Uzatılmış Bakım:** Yetişkinliğe ulaşan ancak hâlâ eğitim gören çocuklar, korunmaya devam edebilir ve bakım kararı uzatılarak ihtiyaçları karşılanır.
- **Sosyal Güvenlik Desteği:** Eğer koruyucu ailelerden biri (sosyal güvenliksi olmayan) işsizse veya bir eş ya da akrabaya bağımlıysa, Bakanlık, bunun sosyal güvenlik primlerini asgari ücret üzerinden karşılar, ödeme kanıtı sunulması kaydıyla.

Hükümet desteğinin yanı sıra, koruyucu aileleri desteklemek amacıyla birçok STK faaliyet göstermektedir:

- KOREV

- Çanakkale Koruyucu Aile ve Evlat Edinme Derneği (ÇAKEV)
- Denizli Koruyucu Aile Derneği
- Hayat Sende Gençlik Akademisi Derneği (Hayat Sende)
- İstanbul Koruyucu Aile Derneği (ISTKAD)
- KALBEN Korunma Altında Yetişen Gençler ve Koruyucu Aile Derneği (KALBEN Derneği)

3. Metodoloji

3.1. Araştırma Prosedürü

Bu iş paketinin metodolojisi, çevrimiçi anketler, derinlemesine görüşmeler ve grup görüşmelerinin bir kombinasyonunu içermektedir. Aşağıda, her veri toplama yöntemi için süreç açıklanmaktadır:

Çevrimiçi Anketler

İP2 lideri PUHU, birinci aşama için İngilizce bir soru koleksiyonu hazırlamıştır. Bu anketlerin, hedef gruplara (profesyoneller, gönüllüler ve koruyucu aileler) uygun olduğundan emin olmak için ortaklar tarafından gözden geçirilmiş, revize edilmiş ve uyarlanmıştır. Ortaklar, anketleri ve onay formlarını kendi ulusal dillerine çevirmiştir. Ayrıca, kültürel ve kurumsal adaptasyonları sağlamak için gerekli tartışmalar yapılmış ve uygulanmıştır. Anketler tamamlandıktan sonra, ortaklar ilgili ortaklar, ilgili profesyoneller ve koruyucu ailelerle yanıtlar toplamaya başlamıştır. Anketlerin etkinliğini sağlamak amacıyla bir pilot test yapılmış ve ilk test için en az 15 yanıt alınmıştır.

Derinlemesine Görüşmeler

Her ortak, 5 katılımcı ile çevrimiçi veya yüz yüze derinlemesine görüşmeler yapmış, katılımcıların deneyimlerini kapsamlı bir şekilde anlamayı amaçlamıştır. Görüşmenin değerlendirilmesi ve görüşme prosedürünün iyileştirilmesi amacıyla pilot test önerilmiştir. Görüşmeler, tutarlılığı sağlamak için yapılandırılmış bir formatta gerçekleştirilmiştir. Odak, katılımcıların süreçlerle ilgili ayrıntılı içgörülerini toplamaya yönelik olarak tespit edilmiştir.

Grup Görüşmeleri

Ortaklar, en az 3 katılımcı ile grup görüşmesi yapmıştır. Tutarlılık ve anlayış derinliğini korumak amacıyla derinlemesine görüşmelere katılan aynı kişilerin grup görüşmelere katılması önerilmiştir. İP lideri PUHU, etnografik görüşmeler için gerekli kaliteyi ve etik yaklaşımı sağlamak amacıyla bir kılavuz sunmuştur. Bu grup tartışmaları, süreci belgelemek ve önemli bilgilerin kaybolmamasını sağlamak amacıyla sesli olarak kaydedilmiştir. Kayıtlar, tartışmaların inceliklerini tam bir analiz için kayıt altına almaya yardımcı olmuştur.

3.2. Demografik Özellikler

Çevrimiçi Anketler

Katılımcıların demografik profili, farklı geçmişler ve deneyimlerden oluşmaktadır. Çoğunlukla kadın katılımcılar (27) bulunurken, erkek katılımcılar (7) daha küçük bir grup oluşturmaktadır. Doğum yerleri çeşitlidir, en yüksek sayılar Ankara'dan (7), İstanbul'dan (7) ve Bursa'dan (3) gelmektedir. Yaş açısından katılımcılar 30 ila 66 yaş arasında değişmektedir, en büyük gruplar 30-39 ve 40-49 yaş aralıklarındadır. Eğitim durumu açısından, çoğunluğu lisans diplomasına sahiptir (19), ardından lise (6), önlisans (2), yüksek lisans (3) ve doktora (2) dereceleri gelmektedir.

Mesleki olarak, katılımcıların çoğu çeşitli alanlarda çalışmaktadır (14), önemli bir kısmı emekli olmuştur (10), bazıları serbest çalışan veya kendi işini yapanlardır (4), ve birkaç tanesi ev hanımıdır (6). Çalışma durumu, şu anda çalışan kişilerin çoğunlukta olduğunu (17) gösterirken, diğerleri emekli (10) veya ev hanımıdır (6). Medeni durum açısından, çoğunluğu evlidir (28), geri kalan küçük bir grup ise bekar (6). Katılımcıların çocuk sayısı çeşitlidir, çoğunluğu 1 veya 2 çocuk sahibidir (16). Bu çocukların yaşları farklılık göstermektedir, 6-10 ve 11-15 yaş aralıklarında belirgin gruplar vardır. Çocukların cinsiyet dağılımı, erkekler (20) ve kızlar (18) arasında dengelidir, bazı hanelerde her iki cinsiyet de bulunmaktadır (7).

Hanehalkı kompozisyonu, çoğu katılımcının eşi veya partneri (24) ve çocukları (22) ile aynı evde yaşadığını, bazı katılımcıların yalnız yaşadığını (2) veya diğer akrabalarla yaşadığını (3) göstermektedir. Sağlanan koruyucu aile türü çoğunlukla kısa süreli (15), bazıları uzun süreli (11) ve birkaç tane uzmanlaşmış yerleştirme bulunmaktadır (3). Koruyucu ailelik deneyimi, katılımcıların bazılarının bir yıldan az (12), diğerlerinin ise 10 yıldan fazla deneyime sahip olduğunu göstermektedir. Çocuğun bakımında yer alan diğer bakıcılar çoğunlukla eşler veya partnerler (24), aile üyeleri (6) ve profesyonel bakıcılardır (4), birkaç kişi ise bakımı tek başına yönetmektedir (2).

Odak Grup

Odak grup görüşmesine, koruyucu ailelikte farklı deneyimlere sahip altı katılımcı dahil edilmiştir. Katılımcı 1, son üç yıldır koruyucu aile olmuş ve 8 ve 12 yaşlarında iki kızı vardır. Bir çocukla başladıkları koruyucu ailelik yolculuklarına, son iki yıldır başka bir çocuğu da eklemişlerdir. Katılımcı 2, biyolojik çocukları olmayan ve 31, 33, 35 yaşlarında üç kızı olan bir koruyucu ailedir. 2000 yılında koruyucu ailelik rolüne başlamış ve çocuklar 18 yaşına geldiklerinde evlat edinilmiştir. Katılımcı 3, 14 yaşında evlat edinilmiş bir çocuğu ve 27 yaşında biyolojik bir çocuğu olan bir katılımcıdır. Koruyucu ailelik deneyimi yaklaşık altı ay sürmüştür, biyolojik çocuklarıyla ise 20 yıldır yaşamaktadırlar. Katılımcı 4'ün 31 yaşında biyolojik bir oğlu, 15 yaşında bir diğer biyolojik oğlu ve 21 yaşında bir kızı bulunmaktadır ve geçici koruyucu ailelik yapmaktadır. Katılımcı 5, 46 yaşında olup, 7 yaşındaki bir çocuğu beş yıldır koruyucu olarak bakmaktadır, üç yıl üç ayı gönüllü koruyucu ailelik yapmıştır. Son olarak, Katılımcı 6, 26 ve 18 yaşlarında özel ihtiyaçları olan iki kızı bulunmaktadır, büyük kızının koruma kararı Aralık ayında kaldırılmıştır. Katılımcı 6, özel bir statüde koruyucu ailelik yapmaktadır ve bu onların benzersiz deneyimlerini yansıtmaktadır.

Görüşmeler

Bu araştırma için yapılan görüşmeler, her biri kendine özgü geçmişlere ve deneyimlere sahip bir grup katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. İlk katılımcı, İstanbul'dan 61 yaşında emekli bir telekomünikasyon mühendisidir ve birkaç yıldır aktif olarak koruyucu ailelik yapmaktadır. Kendisi ve eşi, iki çocuğa bakmıştır, bunlardan biri 10 yaşında aileye katılmış ve 15 yıl boyunca kalmış, diğeri ise son dört aydır ailede bulunmaktadır. Kendisinin geniş bir deneyimi vardır, hem gönüllü hem de resmi koruyucu ailelik modellerini kapsamaktadır.

İkinci katılımcı, Eskişehir'den 50 yaşında bir gazetecidir ve İletişim alanında bir geçmişe sahiptir. Mayıs 2010'dan beri bekar bir koruyucu aile olarak, 10 yaşındaki bir kızıyla yaşamaktadır. Kızıyla, babası, kardeşi ve iki yeğeniyle birlikte yaşamaktadır, annesinin yakın zamanda vefat etmesinin ardından bu durumda kalmıştır. Üçüncü katılımcı, 54 yaşında, İsviçre'den gelen bir gazetecidir ve 11 yıldır sürekli koruyucu ailelik yapmaktadır. Köpeğiyle birlikte yaşamaktadır ve 10-12 yaşlarındaki koruyucu kızına bakımını bağımsız olarak yönetmektedir.

Dördüncü katılımcı, 42 yaşında, Zonguldak'ta ikamet etmektedir ve altı yıldır sürekli koruyucu ailelik yapmaktadır. Çift üniversite diplomasına sahip ve İngilizce öğretmeni olarak deneyime sahiptir, 9 yaşındaki oğuluyla yalnız yaşamaktadır. Beşinci katılımcı, 1963 doğumlu, Konya'nın Akşehir ilçesindedir ve 2010 yılında koruyucu aile olmaya başlamıştır. Daha önce bir elektrik taahhüt firmasında çalışmış ve o tarihten beri koruyucu aile olarak devam etmektedir. Son olarak, altıncı katılımcı, 1954 doğumlu ve İstanbul'da yaşamaktadır.

4. Bulgular ve Analiz

4.1. Başvuru Süreci

4.1.1. Karşılaşılan Zorluklar

Bulgular, koruyucu ailelik başvuru ve kabul süreci, koruyucu aile olma motivasyonları, karşılaşılan zorluklar, destek sistemleri ve kapsamlı eğitim ile hazırlık ihtiyacını içeren önemli temaları ortaya koymaktadır.

Koruyucu Ailelik Başvuru ve Kabul Süreci

Koruyucu ailelik başvuru ve kabul süreci çok yönlüdür ve birçok ana aşamayı içeren, çeşitli zorluklar sunan bir süreçtir. Çevrimiçi anket, katılımcıların genellikle başvurularını ilgili kurumlara veya sosyal hizmetlere sunduğunu ve bunun sağlık raporları ve çalışma belgeleri gibi kapsamlı evrak işleri gerektirdiğini ortaya koymuştur. Bazı katılımcılar e-devlet hizmetlerini kullanmış, diğerleri ise kurumlara doğrudan başvurmuş ve belgelerin toplanması ile hazırlanması önemli ölçüde zaman ve çaba gerektirmiştir.

Psikolojik değerlendirmeler ve görüşmeler, başvuranların koruyucu ailelik için uygunluklarını değerlendiren kritik bir aşamadır. Bu değerlendirmeler genellikle birkaç adımdan oluşur ve zaman alıcı olabilir, bu da sürecin genel uzunluğunu artırmaktadır. Başvurular ve değerlendirmeler tamamlandıktan sonra, sonraki belge inceleme ve onay aşaması süresi açısından değişkenlik gösterebilir; bazı katılımcılar hızlı bir onay alırken,

diğerleri arka plan ve ev ortamlarının ayrıntılı incelenmesi nedeniyle uzun bekleme süreleri yaşamıştır.

Ev ziyaretleri, çocuğun yaşam ortamının uygunluğunu değerlendirmede önemli bir aşamadır. Bu ziyaretler, güvenlik ve konfor standartlarına uyum sağlanıp sağlanmadığını denetlemekte, ancak zamanlama sorunları nedeniyle gecikmeler yaşanabilmektedir. Onay aldıktan sonra, eşleştirme süreci katılımcılara potansiyel çocukları tanıtılmakta ve bu süreç genellikle birkaç ay sürebilmektedir. Bunun nedeni bağ kurmak için birden fazla etkileşimin gerekmesidir. Katılımcılar, ilk görüşmelerini çok önemli olarak tanımlamış, bazen deneyimi "ilk görüşmede aşk" şeklinde tanımlamış ve bu buluşmayı eşleştirme kararlarını pekiştiren bir dönüm noktası olarak görmüşlerdir.

Bu süreç boyunca, katılımcılar pandemi gibi dışsal faktörler nedeniyle uzun bekleme süreleri gibi zorluklarla karşılaşmışlardır. Belirsiz zaman çizelgeleri nedeniyle yaşanan duygusal stres ve kaygı önemli olmuştur, ayrıca başvuru sürecinin karmaşıklıklarını aşma ve beklenmedik değişikliklere ya da gereksinimlere uyum sağlama zorlukları da yaşanmıştır. Eşleştirme sonrası, katılımcılar evlerini ve ailelerini çocuğun gelişine hazırlamış ve uyum sağlama ve entegrasyon için stratejiler uygulamıştır.

Koruyucu Aile Olma Motivasyonları

Koruyucu ailelik motivasyonları, kişisel deneyimlere göre büyük ölçüde çeşitlenmektedir. Odak grup görüşmelerinden elde edilen veriler, bireylerin genellikle ihtiyacı olan çocuklara destek olma konusunda derin bir bağlılık hissettiklerini göstermektedir. Örneğin, motivasyonlar eğitim geçmişine dayalı olabilir ve eğitimin dönüştürücü gücüne duyulan inanç veya kişisel travmalardan, örneğin çocuklukta yaşanan istikrarsızlık deneyimlerinden kaynaklanabilir, bu da güvenlik ve güven sağlamaya duyulan arzuya yol açabilir. Bazı bireyler, koruyucu aileliğe olan sorumluluklarını daha büyük bir toplumsal rol olarak fark ederler, özellikle şekillendirici yıllarda koruyucu aileliğin önemini idrak ederler.

Diğer bireyler, topluluklarının etkisiyle koruyucu aileliğe başlarlar ve evlat edinme niyetlerinden çocuklar için aile yerleştirmelerinin acil ihtiyacı olduğuna dair farkındalıkları gelişir. Motivasyonların dinamik yapısı, sosyal hizmet uzmanlarıyla yapılan yapıcı sohbetlerin, potansiyel koruyucu ailelerin ilk hedeflerini yeniden değerlendirmelerine yardımcı olabileceğini göstermektedir ve bu da koruyucu ailelik yolculuklarında etkili iletişimin önemini vurgular.

Karşılaşılan Zorluklar

Katılımcıların paylaştığı deneyimler, koruyucu ailelik süreci boyunca karşılaşılan çeşitli zorlukları vurgulamaktadır. Görüşmeler, çocuklar arasında duygusal krizlerin, acil müdahale ve uzun vadeli destek gerektirebileceğini, bu nedenle travma gibi karmaşık durumlarla başa çıkabilmek için pratik bir yaklaşım gerektiğini ortaya koymaktadır. Başvuru sürecindeki dışsal koşullar nedeniyle yaşanan gecikmeler, hayal kırıklığına yol açmakta ve koruyucu ailelerden dayanıklılık gerektirmektedir. Çocukların gelişimsel sorunlarıyla ilgili ilk endişeler, özellikle otizm vakaları söz konusu olduğunda dikkatle ele alınmalı ve müdahale yapılmalıdır. Bu durum, eğitimci ve terapistler ile işbirliği yapmayı gerektirir. Ayrıca, bazı bireyler koruyucu ailelik sistemine ilişkin önceden olumsuz algılarla başvuru yapmaktadırlar,

ancak bu algılar, sosyal hizmet uzmanlarıyla etkileşim ve koruyucu ailelik süreciyle olumlu şekilde değişebilmektedir. Bu dönüşüm yolculuğu, koruyucu aileliğin duygusal karmaşıklıklarını ve zorluklarını vurgular ve sabır, uyum sağlama yeteneği ve güçlü destek ağları gerektirir.

Destek Sistemleri

Destek sistemlerinin önemi, koruyucu ailelik deneyimlerini etkileyen kritik bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Odak grup verileri, eşleştirme sürecinde kurumsal desteğin, sorunsuz geçişlerin sağlanmasında ve eğitim ihtiyaçları için kaynakların temin edilmesinde hayati olduğunu göstermektedir. Çocuk yuvalarındaki önceki gönüllü deneyimler, koruyucu ailelerin çocukların duygusal ve pratik ihtiyaçlarını daha iyi anlamalarını sağlayarak, karmaşıklıkları daha etkili bir şekilde aşmalarına yardımcı olmaktadır.

Topluluk ve aile desteği de çok önemlidir; katılımcılar, diğer koruyucu ailelerle ve İstanbul Koruyucu Aile Derneği gibi organizasyonlarla kurdukları bağlantılardan fayda sağlamışlardır. Bu topluluk ağı, pratik tavsiyeler ve duygusal cesaret vererek, zor zamanlarda koruyucu ailelerin motivasyonlarını artırmaktadır. Aile üyelerinden gelen beklenmedik olumlu tepkiler de, koruyucu ailelik yolculuğuna olan hevesi sürdürebilmede önemli bir rol oynamaktadır.

Eğitim ve Hazırlık İhtiyaçları

Potansiyel koruyucu aileler için kapsamlı eğitim ve hazırlık ihtiyacı bulgulardan açıkça ortaya çıkmaktadır. Görüşmeler, erken dönem eğitimlerinin, aileleri koruyucu aileliğin çok yönlü zorluklarıyla başa çıkmaya hazırlayabileceği, bu sayede çocukların kurumsal bakıma geri dönmesi gibi olumsuz sonuçların azaltılabileceği konusunda genel bir fikir birliğine varıldığını göstermektedir. Görüşmeciler, koruyucu aileliğin önemli, uzun vadeli bir taahhüt olduğunu ve bunun büyük bir bilgi ve beceri gerektirdiğini kabul etmekte ve evlat edinme ile koruyucu ailelik arasındaki farkları anlamının önemini vurgulamaktadır.

Eğitim programları yalnızca çocuklara bakım sağlama ile ilgili lojistik yönleri değil, aynı zamanda travma odaklı bakım, iletişim stratejileri ve duygusal dayanıklılığı da içermelidir. Bu eğitim kaynakları için yapılan kolektif çağrı, etkili bir koruyucu ailelik için hem özveri hem de çocukların duygusal ve gelişimsel ihtiyaçlarını karşılayacak sağlam bir bilgi temeli gerektiği konusunda ortak bir anlayışa işaret etmektedir.

4.1.2 Destek İhtiyaçları

Psikolojik ve Duygusal Destek

Psikolojik ve duygusal desteğe duyulan ihtiyaç, tüm veri toplama yöntemlerinde önemli bir tema olarak öne çıkmıştır. Çevrimiçi anket, geçmişte ağır travmalar yaşamış çocukların sürekli psikolojik yardıma ihtiyaç duyduğunu göstermiş, bu durum birçok katılımcıyı ruh sağlığı profesyonellerinden yardım almaya yönlendirmiştir. Odak grup görüşmeleri de bu durumu pekiştirmiştir; katılımcılar, özellikle koruyucu aileliğin erken dönemlerinde, çocukların geçmişlerine dair net bilgi eksikliği nedeniyle yaşadıkları duygusal çalkantıları paylaşmışlardır. Görüşmeler de bu temayı daha da netleştirmiştir, Katılımcı 1, koruyucu aileliğin duygusal zorluklarıyla başa çıkabilmek için kişiye özel psikolojik müdahalelerin

önemini vurgularken, Katılımcı 2, devam eden duygusal baskıyı ve psikolojik tedavi için yetersiz finansal desteği dile getirmiştir.

Operasyonel ve Kurumsal Destek

Operasyonel ve kurumsal destek, çeşitli yöntemlerle belirlenen bir diğer kritik temadır. Çevrimiçi anket, katılımcıların, koruyucu ailelik süreciyle ilgili daha net bilgi ve rehberlik ihtiyacı duyduklarını ifade ettiklerini göstermiş, bürokrasi ile ilgili zorlukları vurgulamışlardır. Odak grup görüşmeleri de bunu yinelemiş ve katılımcılar, başvuru ve eşleştirme süreçleri hakkında iyileştirilmiş iletişim talep etmişlerdir; bu, potansiyel koruyucu ailelerin kaygılarını hafifletebilir. Görüşmeler daha fazla içgörü sağlamıştır; Katılımcı 2, karşılaşılan idari zorluklardan ve sistemde daha iyi bir savunuculuğun gerekliliğinden bahsederken, Katılımcı 4, sosyal hizmetlerin gerekli rehberliği sağlama rolünü vurgulamıştır.

Mali Destek ve Kaynaklar

Mali kısıtlamalar, çevrimiçi ankette katılımcılar arasında sıkça karşılaşılan bir tema olarak ortaya çıkmış, birçok katılımcı, tıbbi ve psikolojik tedavi maliyetlerinin yükünü dile getirmiştir. Odak grup, koruyucu ailelere sunulan mali destek konusunda büyük bir anlayış eksikliği olduğunu ortaya koymuş ve bu da mali sorumluluklarla ilgili kaygıların artmasına yol açmıştır. Bu tema, görüşmelerde de yankı bulmuş, Katılımcı 2, psikolojik tedavi masraflarını karşılayacak mali yardımın yetersizliğini dile getirirken, Katılımcı 3, başvuru masraflarıyla başa çıkabilmek için kaynaklara duyulan ihtiyacı vurgulamıştır.

Eğitim ve Hazırlık

Eğitim ve hazırlık teması, tüm yöntemlerde belirgin bir şekilde öne çıkmış ve potansiyel koruyucu aileler için kapsamlı eğitim programlarının gerekliliğini vurgulamıştır. Çevrimiçi anket, bağlanma süreci hakkında daha fazla bilgi isteğini ortaya koymuşken, odak grup görüşmeleri, ebeveynlerin koruyucu ailelikte karşılaştıkları zorluklara hazırlanabilmeleri için zorunlu eğitimin önemini vurgulamıştır. Görüşmeler, bu temayı pekiştirmiştir; Katılımcı 5, olumsuz sonuçları önlemek için bağlanma süreçleriyle ilgili erken eğitim verilmesi gerektiğini savunmuş, Katılımcı 4 ise bebek bakımı görevlerinde pratik eğitim eksiklikleri nedeniyle yaşanan zorlukları paylaşmıştır.

Topluluk ve Ağ Kurma Desteği

Topluluk ve ağ kurma desteği, çok önemli bir tema olarak ortaya çıkmış ve koruyucu ailelik yolculuğundaki paylaşılan deneyimlerin önemini vurgulamıştır. Çevrimiçi anket, katılımcıların benzer zorluklarla karşılaşmış diğer insanlarla bağlantı kurmayı değerli bulduğunu göstermiştir, odak grup görüşmeleri ise sosyal medyanın ve derneklerin bilgi ve destek erişimi sağlama rolünü vurgulamıştır. Görüşmeler, bu temayı daha da açıklığa kavuşturmuş ve Katılımcı 5, topluluk desteğinin, karmaşıklıkları daha etkili bir şekilde ele almalarını nasıl güçlendirdiğini paylaşmış, Katılımcı 3 ise koruyucu ailelik sürecinde kaygıları ele alırken aile desteğinin kritik rolünü kabul etmiştir.

4.2. Uyum Süreci

4.2.1 Çocukla uyum sürecindeki deneyimler

Uyum Zorlukları

Bir çocuğa uyum sağlama süreci, çeşitli zorluklar ve olumlu deneyimler sunmaktadır. Çevrimiçi anket bulguları, birçok katılımcının ilk altı ayda zorluklar yaşadığını ve bazılarının süreci sonlandırmayı düşündüğünü göstermektedir. Ancak, nihayetinde terapiler ve destek sayesinde güçlü bağlar kurarak başarılı bir uyum süreci geçirmişlerdir. Çocukların yaşadığı geçmiş travmalar, güven inşa etmenin zaman alması nedeniyle bu süreci zorlu hale getirmiştir. Katılımcılar, iş ile ilgili stres gibi uyum sürecini etkileyen ek zorluklara da dikkat çekmişlerdir. Odak grup görüşmeleri, çok küçük çocuklara uyum sağlamanın genellikle daha kolay olduğunu, ancak önceki kurumsal ortamlardan gelen alışkanlıkların uyum sürecini zorlaştırdığını, özellikle grup arkadaşlıkları, yemek saatleri ve uyku düzenleri konusunda zorluklar yaşandığını vurgulamıştır. Katılımcılar, sürecin çocuğun yaşına bağlı olarak hızlı ve sorunsuz olduğunu, ilk buluşmalarda keyifli etkileşimlerin uyumu olumlu yönde etkilediğini bildirmiştir.

Ebeveynlik Deneyimleri ve Destek İhtiyaçları

Katılımcılar, ebeveynlik deneyimlerini ve uyum sürecinde ihtiyaç duydukları desteği paylaşmışlardır. Görüşmeler, Katılımcı 1'in ilk çocuğuyla zorluklar yaşadığını, çocuğun öğrenme güçlükleri hakkında bilgi eksikliği nedeniyle sorunları bağımsız çözmeye çalıştığını ortaya koymuştur. Bu anlayış eksikliği, başlangıçta sorunları tanımlarını ve çözmelerini engellemiştir. Zorluklar tanındıktan sonra, Katılımcı 1 tedavi arayışına girmiş ancak resmi kurumlardan yeterli destek alamamıştır. Buna karşılık, ikinci çocuğu için, Katılımcı 1 yaşa bağlı olarak farklı yaklaşımlar gerektiğini ve uyum sürecinde dış kaynaklardan alınan psikolojik desteğin faydalı olduğunu vurgulamıştır. Katılımcı 2, çocuğunun yeni bir eve geçişini, kafa karışıklığı ve rahatsızlıkla tanımlamıştır. Ebeveynler, bu sorunları ele alarak çocuğun rahatlamasına önemli ölçüde yardımcı olmuşlardır. Eski arkadaşları özlemenin ve yeni bir çevreye uyum sağlamanın getirdiği stres, daha fazla yardım aramalarına neden olmuş ve sonunda bir psikiyatristle görüşerek psikolojik destek almışlardır. Bu destek, bağlanma ve davranış stratejileri konusunda kritik rehberlik sağlayarak çocuğun yeni evine uyumunu kolaylaştırmıştır.

Hukuki ve Eğitim Desteğinin Önemi

Katılımcılar, uyum sürecinde hukuki ve eğitim süreçleriyle ilgili önemli sorunlar tespit etmişlerdir. Çevrimiçi anket bulguları, bu alanlardaki yetersizliklerin ek zorluklara yol açtığını vurgulamış ve destek ve rehberlik ihtiyacını ortaya koymuştur. Çocukların psikolojik ve duygusal destek ihtiyaçları da başarılı bir uyum için kritik faktörler olarak tanımlanmıştır. Odak grup görüşmeleri, bu sorunların ele alınmasının önemini pekiştirmiş ve hukuki ve eğitim sistemlerinde yapılacak iyileştirmelerin, ailelerin genel uyum deneyimlerini artırabileceğini önermiştir. Görüşmelerdeki bulgular da bu görüşleri yansıtmış, ebeveynlerin,

çocuklarının ihtiyaçlarını desteklemeye çalışırken bu sistemlerde karşılaştıkları zorlukları göstermektedir.

4.2.2 Destek Konuları

Psikolojik Destek İhtiyaçları

Psikolojik desteğin gerekliliği, koruyucu ailelik sistemindeki hem ebeveynler hem de çocuklar için kritik bir tema olarak öne çıkmaktadır. Birçok aile, bu desteğin önemini vurgulamış ve mali kaynaklara dayalı eşitsizliklere dikkat çekmiştir. Sınırlı imkânlarla sahip aileler, başarılı bir uyum için hayati öneme sahip olan psikolojik yardıma erişimde önemli zorluklarla karşılaşmaktadır. Ebeveynler, karşılaştıkları duygusal ve psikolojik zorlukların çoğu zaman göz ardı edildiğini belirtmiş, bazı kurumsal destekler mevcut olsa da bu desteklerin genellikle ihtiyaçlarını karşılamadığını ifade etmiştir. Görüşmeciler, duygusal baskı örnekleri vererek, özellikle biyolojik ve koruma altındaki çocukların yaşadığı psikolojik sorunlar göz önüne alındığında, düzenli psikolojik desteğin önemini vurgulamıştır.

Sorumlulukların Dengelenmesi

Sorumlulukları dengeleme, ebeveynler için başka bir önemli zorluk olarak ortaya çıkmış ve uyum sürecini etkili bir şekilde yönetme yeteneklerini zorlaştırmıştır. Birçok katılımcı, iş ve aile yaşamını uzlaştırmada zorluklar yaşadıklarını belirtmiş, zaman yönetimi ve mali kısıtlamaların yeterli bakım ve destek sağlamalarını daha da zorlaştırdığını ifade etmiştir. Odak grup görüşmeleri, ebeveynlerin kendi ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandıklarını, özellikle de yeni bir çocuğu mevcut aile dinamiklerine entegre ederken çocuklarının ihtiyaçlarını da karşılamaya çalışırken bu durumun daha belirgin hale geldiğini ortaya koymuştur. Görüşmeciler, ebeveynliğin gerektirdiği taleplerin büyük bir uyum sağlama süreci gerektirdiğini, özellikle de hızlı bir yaşam tarzından çocuk yetiştirme sürecine geçişte önemli zorluklar yaşandığını belirtmişlerdir.

Bürokratik Süreçlerle Mücadele

Birçok katılımcı, bürokratik süreçlerle mücadele etmenin önemli bir zorluk olduğunu ve kurumlarla iletişimin, biyolojik ebeveynlerle ilişkilerin, gerekli desteğe erişimlerini engellediğini ifade etmiştir. Bu rehberlik eksikliği, hem ebeveynler hem de çocuklar için uyum sürecini karmaşıklaştırmıştır. Odak grup görüşmeleri, ebeveynlerin çocuklarının eğitim ve sağlık ihtiyaçları hakkında bilgi edinme konusunda hayal kırıklığı yaşadıklarını ortaya koymuş ve sosyal hizmetlerden daha iyi bir iletişim sağlanmasının deneyimlerini önemli ölçüde iyileştirebileceğini önermiştir. Birçok görüşmeci, çocuklar arasındaki ilişkiler ve çatışmaların yönetilmesinin de zorluklar yarattığını belirtmiş ve entegrasyon ve çatışma çözümü konusunda daha net rehberliğe ihtiyaç duyulduğunu vurgulamıştır.

Topluluk Desteği ve Profesyonel Destek

Topluluk ve profesyonel desteğin önemi, uyum sağlamada kritik bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. Katılımcılar, sürekli profesyonel rehberlik, eğitim ve dinlenme fırsatlarının uyum

sürecini olumlu yönde etkileyebileceğini belirtmişlerdir. Sosyal hizmetlerin, koruyucu aileliğin karmaşıklıklarını aşmalarına yardımcı olmak amacıyla sundukları hizmetleri geliştirmeleri gerektiği vurgulanmıştır. Birçok görüşmeci, destek grupları gibi topluluk kaynaklarının değerini kabul etmiş, bu grupların koruyucu aileler arasında deneyimlerin, tavsiyelerin ve duygusal desteğin paylaşılmasına olanak sağladığını belirtmiştir. Topluluk içindeki bu dayanışma duygusu, koruyucu ailelik deneyimini iyileştiren ve ebeveynlerin ruh sağlığını koruyan önemli bir faktör olarak kabul edilmiştir.

İyileştirme İçin Öneriler

Genel olarak, bulgular, ebeveynlerin uyum sürecini etkin bir şekilde yönetebilmeleri için daha iyi destek sistemlerinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Öneriler, ebeveynlerin karşılaştığı zorluklara yönelik hedeflenmiş profesyonel rehberlik, özel eğitimler ve kapsamlı sosyal hizmetlerin sağlanmasını içermektedir. Ebeveynlerin yeterli destek almasını sağlayarak, uyum süreci daha etkili ve sürdürülebilir hale getirilebilir, bu da nihayetinde hem ebeveynler hem de çocuklar için faydalı olacaktır. Sosyal hizmetlerden gelen iletişimin iyileştirilmesi ve yapılandırılmış dinlenme bakımı fırsatlarının sunulması, bu kritik geçiş sürecinde daha sağlıklı ve uyumlu bir aile ortamı sağlanmasına katkıda bulunacaktır.

4.3. Eğitim ve Destek Süreci

4.3.1. Eğitimler

Eğitim İçeriği ve Yapısı

Tüm yöntemlerde, eğitimin yapısı ve içeriği, iyileştirilmesi gereken temel alanlar olarak vurgulanmıştır. Çevrimiçi anketin sonuçlarına göre, eğitim alan katılımcılar, eğitimin psikolojik ihtiyaçlar, travma ve koruyucu aile süreçlerine odaklanmasını takdir etmiş, ancak biyolojik ailelerle etkileşim ve travma yönetimi konusunda daha kapsamlı bilgilere ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Resmi eğitim almayan katılımcılar, kişisel deneyimlere dayandıklarını, genellikle kurumsal bilgilerin yetersiz olduğunu ve daha ayrıntılı içeriğe ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Benzer şekilde, odak grup görüşmelerinde, katılımcılar mevcut eğitim programlarının yetersizliklerinden endişe duymuş, içeriğin çoğunlukla davranışsal sorunlar, aile dinamikleri ve sağlık yönetimi gibi konularda derinlikten yoksun olduğunu belirtmişlerdir. Koruyucu aileleri daha iyi donanımlı hale getirebilmek için daha proaktif ve ilgili eğitimin gerekliliğini vurgulamışlardır. Bu duygu, görüşmelerde de yinelemiş, görüşmeciler eğitimin sıklıkla teorik bilgiye odaklandığını ve pratik uygulamadan yoksun olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, belirli eğitim planlarının eksikliğine dikkat çekmiş ve gerçek hayatta karşılaşılan zorluklara yönelik içerik taleplerinde bulunmuşlardır.

Eğitimin Etkisi

Eğitimin etkisi, mevcut olma durumu ve kalitesine bağlı olarak önemli ölçüde değişmiştir. Çevrimiçi anketin bulguları, eğitim alan katılımcıların çocukların psikolojik uyum ve travma yönetimi konusunda daha iyi hazır hissettiklerini, eğitim almayanların ise kişisel başa çıkma stratejileri geliştirdiğini göstermektedir. Eğitim, koruyucu ailelerin karşılaştıkları zorlukları aşmalarına yardımcı olma konusunda kritik bir faktör olarak görülmüştür. Odak grup

katılımcıları da benzer şekilde, yetersiz eğitimin çocuklar ve ebeveynler için uyum sürecini olumsuz etkilediğini tartışmışlardır. Ebeveyn-çocuk etkileşimlerini geliştiren ve genel uyum sürecini destekleyen bir eğitimin gerekliliğini vurgulamışlardır. Görüşmelerde, eğitim almış katılımcılar eğitimin faydalı olduğunu kabul etmiş ancak bunun sınırlamalarına da dikkat çekmiş, daha kapsamlı ve sistematik bir yaklaşımın aile dinamiklerini ve koruyucu ailelerin psikolojik karmaşıklıkları yönetme yeteneklerini önemli ölçüde geliştirebileceğini belirtmişlerdir.

Eğitim Erişilebilirliği ve İlgililiği

Eğitimin erişilebilirliği ve ilgililiği, tüm yöntemlerde karşılaşılan tekrarlayan sorunlardır. Çevrimiçi anketin bulgularına göre, eğitim çoğunlukla isteğe bağlıydı, zorunlu değildi, bu da tüm koruyucu ailelerin erişebilmesini zorlaştırıyordu. Bu isteğe bağlılık, özellikle sunulan oturumlara katılmayan ve resmi eğitim fırsatını kaçıran katılımcılar için sorun yaratmıştır. Odak grup, erişimle ilgili zorlukları daha da vurgulamış, katılımcılardan biri Türkiye'deki eğitim sistemindeki değişikliklerin eğitim programlarının uygulanmasını etkilediğini ve bu durumun erişimi zorlaştırdığını belirtmiştir. Katılımcılar, eğitimin zorunlu olması gerektiği konusunda hemfikirdir ve bu sayede tüm koruyucu ailelerin yeterli hazırlık alması sağlanabilir. Görüşmelerde, bir görüşmeci benzer endişeleri dile getirerek, eğitimin çoğu zaman uygun olmayan saatlerde planlandığını ve bu durumun çalışan ebeveynlerin katılımını zorlaştırdığını belirtmiştir. Eğitimlerin zorunlu olması ve daha esnek saatlerde sunulması gerektiğini, böylece tüm koruyucu ailelerin erişebilmesini sağlamak gerektiğini önermiştir.

Eğitim Dışındaki Destek Sistemleri

Resmi eğitim dışındaki destek sistemlerinin önemi, tüm yöntemlerde vurgulanmıştır. Çevrimiçi anket katılımcıları, resmi eğitim almayanların, koruyucu ailelik sürecini yönetmek için derneklerden destek aldıklarını ve kendi kendine eğitimle bu süreci ilerlettiklerini belirtmişlerdir. Kurumsal eğitimin eksikliğini telafi etmek için pratik tavsiyelerin ve akran paylaşımının değerini vurgulamışlardır. Odak grup görüşmeleri de bu ihtiyacı yinelemiş ve katılımcılar, koruyucu aileliğin devam eden desteğe, özellikle psikolojik ve pratik desteğe ihtiyaç duyduğunu belirtmişlerdir, bu destekler çoğunlukla eğitim programlarında eksik kalmaktadır. Benzer şekilde, görüşmelerde, koruyucu aileler, resmi eğitimlerinin eksik veya erişilemez olduğu durumlarda, çocuk psikologları ve dış kaynaklardan ek rehberlik arayışında olduklarını belirtmişlerdir. Görüşmeciler, öz eğitimin ve akran ağlarının, özellikle duygusal karmaşıklıkları yönetmede kritik bir rol oynadığını vurgulamışlardır.

İyileştirme İçin Öneriler

Tüm yöntemlerdeki katılımcılar, eğitim programlarının iyileştirilmesine yönelik önerilerde bulunmuşlardır. Çevrimiçi anket katılımcıları, eğitimin biyolojik ailelerle ilişkiler ve travma yönetimi konusunda daha ayrıntılı bilgi içermesini ve koruyucu ailelerin ihtiyaçlarına yönelik pratik tavsiyeler sunmasını önermişlerdir. Odak grup katılımcıları, davranışsal ve sağlık sorunlarını ele alacak, iletişim becerilerini geliştirecek, daha kapsamlı, proaktif ve ilgili eğitim içeriği talep etmişlerdir. Görüşmeler daha fazla içgörü sağlamış, görüşmeciler, koruyucu ailelerin karşılaştığı özel zorluklara yanıt veren sürekli ve pratik eğitimler önererek,

biyolojik ailelerin de eğitim sürecine dahil edilmesini önermiştir. Bu, koruyucu ailelikte daha bütünsel bir yaklaşım sağlanmasına ve hem ebeveynler hem de çocuklar için daha iyi destek sunulmasına yardımcı olabilir.

Bu ortak temalar, daha erişilebilir, kapsamlı ve pratik eğitim programları için yapılan kolektif çağrıyı ve koruyucu ailelerin rollerinin karmaşıklıklarını başarıyla aşmalarına yardımcı olmak için devam eden destek sistemlerinin gerekliliğini vurgulamaktadır.

4.3.2. Topluluk Deneyimi

Çevrimiçi anket yanıtları, koruyucu aileler arasında çeşitli sosyal etkileşimlerin bulunduğunu göstermektedir. Bazı koruyucu aileler, özellikle dernekler aracılığıyla ve yerel sanat okullarındaki etkinliklerde düzenli buluşmaların olduğu ortamlarda, yılda birkaç kez diğer koruyucu ailelerle bir araya geldiklerini bildirmiştir. Diğerleri ise sadece yılda bir ya da iki kez, genellikle il müdürlükleri tarafından düzenlenen kurumsal veya dernek etkinliklerinde buluştuklarını belirtmiştir. Buna karşılık, bazı koruyucu aileler, hiç kimseyle görüşmediklerini ifade etmiştir. WhatsApp grupları gibi sosyal medya platformları, yüz yüze görüşmelerin nadir olmasına rağmen, koruyucu ailelerin deneyimlerini paylaşmalarını ve birbirlerine destek olmalarını sağlayarak daha sık etkileşimde bulunmalarına olanak tanımaktadır. Ayrıca, bazı koruyucu aileler, aile ve arkadaş çevrelerinde güçlü sosyal bağlantılar kurmuş, bu ağları dernekler aracılığıyla genişletmiştir. Etkileşim için çeşitli fırsatlar olsa da, bazı koruyucu aileler, sosyal ağlarını ve destek sistemlerini güçlendirmek amacıyla daha düzenli ve kapsamlı toplantılara ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir.

Paylaşılan Deneyimlerin İçeriği

Koruyucu aileler, etkileşimlerinde geniş bir konu yelpazesinde deneyimlerini paylaşmaktadırlar, bu da çevrimiçi anket yanıtlarında vurgulanan bir konudur. Birçok koruyucu aile, çocuk gelişimi ve koruyucu ailelik sürecindeki zorluklarla ilgili kişisel deneyimlerini, duygularını ve endişelerini paylaşmaktadır. Tekrar eden bir tema, çocukların biyolojik ailelerine geri dönme koşulları ve sıklığı ile ilgili kaygıdır. Ayrıca, ebeveynler sıklıkla karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini paylaşmakta, başa çıkma stratejilerine ve kurumsal eksikliklere odaklanmakta, ayrıca sağlık ve hukuki zorlukları aşmalarına yardımcı olacak hukuki ve prosedürel bilgileri paylaşmaktadırlar. Çocukların eğitim ilerlemeleri ve öğretmenlerle ilişkileri hakkında yapılan tartışmalar gibi eğitim ve sosyal etkileşimler de yaygındır. Dernek toplantıları ve sosyal medya platformları, bu paylaşımları kolaylaştırmada önemli bir rol oynamaktadır. Ancak, bazı koruyucu aileler, yalnızca yakın arkadaş çevreleriyle paylaşımında bulunmakta ya da kişisel tercihler veya yabancı kişilerle iletişim kurma zorlukları nedeniyle hiçbir şey paylaşmamaktadırlar.

Dernek ve Topluluk Etkinlikleri

Görüşmeler, Türkiye'deki koruyucu aile derneklerinin giderek daha fazla etkinlik düzenlediğini ve Denizli'de kurulan ilk dernekten sonra önemli bir şekilde genişlediğini ortaya koymuştur. Bu dernekler, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından organize edilen toplantılarla birlikte, koruyucu ailelerin bir araya gelmesini ve afetlerden etkilenen çocuklar için geçici koruyucu ailelik modelleri gibi girişimler üzerine işbirliği yapmalarını

sağlamaktadır. Bir diğer görüşmeci, koruyucu aileler arasında eğitim, destek ve resmi meselelerle ilgili yapılan tartışmaların yer aldığı WhatsApp gruplarının iletişimde kullanımını vurgulamıştır. Bu fırsatlara rağmen, finansal ve organizasyonel zorluklar, bu tür gruplara katılımı sıkça kısıtlamaktadır. Bir başka görüşmeci ise, yıllık kahvaltılar gibi topluluk etkinliklerinin, koruyucu ailelerin bağlantı kurmasına ve pratik ve duygusal destek almasına yardımcı olduğunun altını çizmiştir.

Sosyal Etkileşimler ve Destek Sistemlerindeki Zorluklar

Sosyal etkileşimler ve destek sistemlerinde karşılaşılan zorluklar, birkaç görüşmeci tarafından dile getirilmiştir. Bir görüşmeci, topluluk programlarına aktif katılımı engelleyen duygusal ve psikolojik zorlukları tartışmıştır. Koruyucu aileler, kriz yönetimi ve kurumsal sistemleri navigasyon konusunda stres yaşamakta, bunun yanında pratik eğitimle birlikte moral ve manevi desteğin gerekliliği vurgulanmaktadır; örneğin senaryo bazlı uygulamalar, gerçek hayattaki durumlarla başa çıkmaya hazırlıklı olmak için gereklidir. Bir başka görüşmeci, koruyucu aileler için dinlenme bakımı ve biyolojik çocuklara yönelik desteklerin iyileştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Sosyal medya ve WhatsApp grupları aracılığıyla diğer koruyucu ailelerle etkileşime giren bir görüşmeci, grup dinamiklerinin değişmesi nedeniyle bu gruptan çıktığını ve eğitim materyallerinin kapsamlı olmasının ve kamuoyu farkındalık kampanyalarının koruyucu aileliği normalleştirmede önemli olacağını vurgulamıştır.

İyileştirme İçin Öneriler

Görüşmeler, koruyucu ailelik sistemini iyileştirmek için birkaç öneri sunmuştur. Görüşmeciler, sadece temel bakım becerilerinin ötesine geçen daha kapsamlı eğitim programlarının gerekliliğini vurgulamışlardır. Bir görüşmeci, travma odaklı bakım, davranış yönetimi ve kriz müdahale stratejileri konusunda özel eğitimler verilmesi gerektiğini ve bu eğitimlerin, koruyucu çocukların özel ihtiyaçlarını karşılamak için önemli olacağını önermiştir. Geliştirilmiş akran destek ağları ve profesyonel gelişim kaynaklarına erişim, koruyucu aileliğin karmaşıklıklarını yönetmede çok önemli görülmüştür. Ayrıca, görüşmeciler, koruyucu aileler ve devlet yetkilileri arasında daha iyi iletişim ve işbirliği sağlanarak, koruyucu aileler için daha destekleyici bir ortam yaratılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Genel olarak, çevrimiçi anket ve görüşmelerden elde edilen bulgular, Türkiye'deki koruyucu ailelik topluluğunda sosyal etkileşimler ve destek sistemlerinin çeşitli ancak bazen zorlu bir manzarasını ortaya koymaktadır. Koruyucu aileler, çeşitli sosyal bağlantı biçimlerinden fayda sağlamakta, ancak daha yapılandırılmış destek, uzmanlaşmış eğitim ve dernekler, kurumlar ve hükümet organları arasında iyileştirilmiş işbirliği talepleri devam etmektedir.

5. Diğer Görüşler

Destek Sistemleri

Tüm yöntemlerde, koruyucu aileler için daha yapılandırılmış destek sistemlerine duyulan ihtiyaç birincil tema olarak ortaya çıkmıştır. Koruyucu aileler, sürekli iletişim ve güvenilir kaynakların anahtar unsurlar olarak altını çizmişlerdir. Çevrimiçi anketlerde, katılımcılar sosyal hizmet uzmanlarının sık sık değişmesinden endişe duymuş, destek yapılarına stabilitenin, etkili iletişim ve endişelerin giderilmesi için kritik olduğunu belirtmişlerdir. Bu tutarlılık ihtiyacı, odak grup görüşmelerinde de vurgulanmış, katılımcılar özellikle aile dinamiklerinde iletişimin iyileştirilmesi için pratik yollar önermişlerdir. Görüşmelerde de destek sistemlerinin önemi vurgulanmış, bir görüşmeci, koruyucu ve biyolojik aileler arasındaki işbirliğinin, koruyucu ailelerin yükünü hafifletmeye ve çocukların iyiliğini artırmaya yardımcı olacağını ifade etmiştir.

Mali ve Duygusal Destek:

Mali yardım, özellikle psikolojik hizmetlerle ilgili olanlar, tüm yöntemlerde öne çıkan bir başka önemli endişe olmuştur. Çevrimiçi anketlerde, koruyucu aileler, psikoterapi ve danışmanlık gibi kritik ancak yeterince fonlanmayan psikolojik hizmetler için mali desteğin yetersiz olduğunu vurgulamışlardır. Odak grup katılımcıları, koruyucu çocuklar ve koruyucu aileler için duygusal desteğin gerekliliğini yinelemiş, çocukların duygusal ihtiyaçlarını karşılamak için daha fazla pratik kaynağa ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Görüşmeciler de bu destek sistemlerindeki boşlukları dile getirmiş ve hem biyolojik hem de koruyucu aileleri destekleyecek kapsamlı politikalar talep etmişlerdir.

Hukuki Süreçler ve Şeffaflık:

Koruyucu ailelikteki hukuki süreçler, özellikle çocukların biyolojik ailelerine geri dönmesiyle ilgili olanlar, önemli bir endişe kaynağı olmuştur. Çevrimiçi anketlerde, katılımcılar, çocukları güvensiz ortamlardan korumak için daha şeffaf ve katı yönergeler talep etmişlerdir. Bu endişe, görüşmelerde de vurgulanmış, görüşmeciler, biyolojik ailelerle daha iyi işbirliği ve çocukların güvenliği ve iyiliğini sağlamak için daha net hukuki yönergeler gerektiğini ifade etmişlerdir. Görüşmeler ayrıca, koruyucu ailelik uygulamaları ve sonuçları üzerine yeterli araştırmanın yapılmadığını ortaya koymuş, veri eksikliklerinin, hukuki çerçeveler ve politikaların geliştirilmesini engellediği belirtilmiştir.

Eğitim İhtiyaçları:

Eğitim, tüm yöntemlerde tutarlı ve kritik bir tema olarak öne çıkmıştır. Çevrimiçi anketlerde, koruyucu aileler, çocuk psikolojisi, travma, hukuki prosedürler ve ergenlerle ve özel ihtiyaçları olan çocuklarla başa çıkma gibi konularda daha kapsamlı eğitim ihtiyacı olduğunu ifade etmişlerdir. Eğitimlerin pratik ve erişilebilir olmasının önemini vurgulamışlardır. Odak grup geri bildirimleri de bunu desteklemiş, özellikle aile iletişim stratejileri, duygusal destek ve kriz yönetimi konusunda daha iyi eğitim ihtiyacını vurgulamıştır. Katılımcılar, eğitimin pratik uygulamasını iyileştirmek için gerçek yaşam örneklerinin ve senaryolarının eğitimlere entegre edilmesini önermişlerdir. Ayrıca, görüşmeler, eğitimlerin biyolojik ailelere de genişletilmesinin gerekliliğini dile getirmiş, böylece koruyucu ailelik sürecine dahil olan tüm tarafların gerekli beceri ve bilgiye sahip olmasının sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Araştırma ve Veri Toplama:

Görüşmelerde tekrar eden bir tema, koruyucu ailelik uygulamaları hakkında daha kapsamlı araştırmalar ve veri toplama ihtiyacıdır. Görüşmeciler, özellikle Türkiye’de, koruyucu çocukların uyum süreçleri, ruh sağlığı ve uzun vadeli sonuçlar hakkında veri eksikliklerini vurgulamışlardır. Bu boşlukları gidermek için kapsamlı anketler ve araştırmalar yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir; bu araştırmalar, politika geliştirilmesine yardımcı olacak ve koruyucu ailelik sistemini iyileştirecektir. Bu daha iyi araştırma çağrısı, diğer yöntemlerde de desteklenmiş, koruyucu aileler ve odak grup katılımcıları, veri odaklı, iyi bilgilendirilmiş eğitim ve destek sistemlerinin önemini vurgulamışlardır.

Genel Değerlendirme:

Farklı veri toplama yöntemleriyle belirlenen tutarlı temalar—iyileştirilmiş destek sistemleri, mali ve duygusal kaynaklar, hukuki şeffaflık, eğitim ihtiyaçları ve araştırma eksiklikleri—koruyucu ailelik deneyimini geliştirmek için ele alınması gereken ana alanları vurgulamaktadır. Bu alanlara odaklanarak, özellikle daha erişilebilir ve uzmanlaşmış eğitimler, koruyucu ve biyolojik aileler arasında daha iyi işbirliği ve veri toplama yoluyla bilgilendirilmiş politika geliştirme ile koruyucu ailelik sistemi hem koruyucu aileler hem de onların bakımındaki çocuklar için iyileştirilebilir.

6. Sonuç

1961 yılında kurulmasından bu yana, Türkiye'nin koruyucu ailelik sistemi önemli bir evrim geçirmiştir, özellikle 2011 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın kurulmasıyla bu dönüşüm belirginleşmiştir. Bu dönüşüm, 2011 yılında 1.190 olan koruyucu aile sayısının 2021 yılı sonu itibariyle 8.459'a yükselmesiyle somut bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bu büyüme, koruyucu aileliğe ilişkin toplumsal algılarda bir değişimi işaret etmektedir; artık koruyucu ailelik sadece evlat edinmeye bağlı bir süreç olarak görülmemektedir. Sistem, yakın çevre veya akraba koruyucu ailelik, eve geri dönelemeyen çocuklar için uzun süreli koruyucu ailelik, acil koruma için geçici (acil) koruyucu ailelik ve özel ihtiyaçları olan çocuklara yönelik uzmanlaşmış koruyucu ailelik gibi çeşitli bakım türlerini kapsamaktadır.

Bu ilerlemelere rağmen, sistem hala önemli zorluklarla karşı karşıyadır. Potansiyel koruyucu ailelerin uygunluk kriterleri, Türk vatandaşı olmak, en az 25 yaşında olmak ve sabit bir gelire sahip olmak gibi gereksinimleri içermektedir. Bakanlık, iki aşamalı yapılandırılmış eğitim programları sunarken, birçok koruyucu aile, bu programlara erişimde zorluklarla karşılaşmakta ve eğitim imkanlarındaki önemli boşlukları gözler önüne sermektedir. Aylık ödenekler, eğitim bursları, giysi yardımları, sağlık sigortası ve koruyucu çocuklar için mesleki eğitim gibi destek mekanizmaları çok önemlidir; ancak, bu kaynakların erişilebilirliğini ve etkinliğini artırmak için sürekli iyileştirmeler gerekmektedir.

Araştırmamızın demografik analizi, çoğunlukla kadınlardan oluşan ve farklı geçmişlere sahip bir koruyucu aileler grubunun varlığını ortaya koymuştur. Çevrimiçi anketler, odak grup görüşmeleri ve görüşmelerden elde edilen bulgular, koruyucu ailelik başvuru ve kabul sürecinin karmaşıklıklarını gözler önüne sermekte, motivasyonlar, karşılaşılan zorluklar ve güçlü destek sistemleri ile kapsamlı eğitim ihtiyaçlarının kritik temalar olarak öne çıktığını

göstermektedir. Katılımcılar, başvuru sürecinin, genellikle kapsamlı belgeler ve psikolojik değerlendirmeler gerektirmesi nedeniyle duygusal olarak yorucu olduğunu belirtmiş, özellikle uzun bekleme süreleri ve çocuklar için ev hazırlama süreçlerinin baskı yarattığını ifade etmiştir.

Koruyucu ailelik motivasyonları çoğunlukla kişisel deneyimlerden ve çocuklara yardım etme konusundaki güçlü bir bağlılıktan kaynaklanmaktadır. Ancak katılımcılar, çocuklar arasında duygusal krizler, onay sürecindeki gecikmeler ve gelişimsel sorunlar gibi çeşitli zorluklarla karşılaştıklarını bildirmiştir. Bu faktörler, koruyucu çocukların psikolojik ve duygusal destek alabilmesi için profesyonellerle işbirliği yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Ayrıca, operasyonel destek çok önemlidir, çünkü katılımcılar, özellikle aile dinamiklerinde daha net bir rehberliği ihtiyaç duyduklarını ve bunun kaygılarını hafifletmeye yardımcı olacağını vurgulamışlardır.

Mali kısıtlamalar, katılımcılar arasında yaygın bir endişe kaynağı olmuş, birçok koruyucu aile tıbbi ve psikolojik tedavi maliyetlerini karşılamakta zorlanmıştır. Bu durum, koruyucu aileleri karmaşıklıkları anlamaya hazırlayacak kapsamlı eğitim programlarının gerekliliğini vurgulamaktadır. Katılımcılar, topluluk ve ağ kurma desteğinin önemini vurgulamış, benzer zorluklarla karşılaşan diğerleriyle kurulan bağlantıların çok değerli olduğunu belirtmişlerdir. Sosyal medya, koruyucu ailelik topluluğunda bilgi ve duygusal destek almak için faydalı bir araç olarak ortaya çıkmıştır.

Koruyucu ailelikte uyum süreci, çeşitli zorlukları aşarken olumlu deneyimler de sunmaktadır. Birçok katılımcı, ilk aylarda önemli zorluklarla karşılaşmış ve bazıları süreci sonlandırmayı düşünmüştür. Ancak, topluluk desteği sayesinde güçlü bağlar kurulmuş ve başarılı geçişler sağlanmıştır. Çocuklarla güven inşa etmek, genellikle geçmiş travmaların yükünü taşıyan çocuklar için kritik öneme sahiptir ve iş ile ilgili stres, uyum sürecini daha da karmaşıklatabilir.

Ayrıca, katılımcılar, koruyucu ailelerin karşılaştığı zorlukları artıran hukuki ve eğitimsel destekteki önemli boşluklara dikkat çekmişlerdir. Psikolojik yardım almakta yaşanan eşitsizlikler, duygusal sorunların ele alınmamasına neden olabilir, bu da biyolojik ve koruyucu çocuklar için stresi artırır. Çalışma-yaşam dengesinin yönetimi ve bürokratik süreçlerle mücadele, bu uyumu daha da karmaşıklştırmaktadır.

Bulgular, topluluk ve profesyonel desteğin, koruyucu ailelik deneyimini iyileştirmedeki hayati rolünü vurgulamaktadır. Katılımcılar, sosyal hizmetlerin geliştirilmesi ve duygusal dayanışma için destek gruplarının değerini vurgulamışlardır. Yapılandırılmış destek sistemlerinin gerekliliği çok önemlidir, ve hedeflenmiş rehberlik, kapsamlı eğitim, sosyal hizmetlerden daha iyi iletişim ve yapılandırılmış dinlenme bakımı gibi önerilerle daha sağlıklı aile ortamları oluşturulmasına katkı sağlanmalıdır.

Koruyucu aileler için eğitim ve destek süreçleri, geliştirilmesi gereken kritik alanları ortaya koymaktadır. Psikolojik ihtiyaçlar ve travma konusunda eğitim önemli bulunsa da, katılımcıların biyolojik ailelerle etkileşimler ve pratik uygulamalarla ilgili derinlik eksikliği hissettikleri gözlemlenmiştir. Resmi eğitim almayanlar, genellikle kişisel deneyimlere dayanmaktadır ve kurumsal kaynakların yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Eğitim etkisi değişkenlik göstermektedir; eğitim alanlar, zorluklarla başa çıkma konusunda daha iyi donanımlı hissettiklerini belirtirken, yetersiz eğitim uyumu engellemiştir.

Katılımcılar, zorunlu ve esnek eğitim programları talep etmiş, eğitimin opsiyonel olmaması gerektiğini vurgulamışlardır. Resmi eğitimlerin ötesinde, koruyucu aileler, derneklerden destek almakta ve kendi kendine eğitim yapmaktadırlar, bu da devam eden psikolojik ve pratik desteğin önemini göstermektedir.

Özetle, koruyucu aileler için yapılandırılmış destek sistemlerinin gerekliliği bulgularımızda önemli bir tema olarak öne çıkmıştır. Katılımcılar, tutarlı iletişim ve istikrarlı sosyal hizmet uzmanlarının önemini vurgulamış, biyolojik ailelerle işbirliğinin, ebeveynlerin yükünü hafifletmeye ve çocukların iyiliğini artırmaya yardımcı olacağını ifade etmişlerdir. Özellikle psikolojik hizmetler ve duygusal kaynaklar için mali yardım talebi, bu endişelerin ele alınmasının aciliyetini vurgulamaktadır.

İlerlediğimizde, Türkiye'deki koruyucu ailelik uygulamalarının çok yönlü bir yaklaşım gerektirdiği açıktır. Eğitim programlarının iyileştirilmesi, mali kaynaklar ve daha net hukuki yönergeler, koruyucu ailelik deneyimini iyileştirmek için çok önemlidir. Bu alanlara odaklanarak, hem çocukların hem de koruyucu ailelerin çeşitli ihtiyaçlarını karşılayan daha destekleyici ve etkili bir koruyucu ailelik ortamı yaratılabilir.

Ek

Demografik Sorular

1. Cinsiyet
2. Doğum Yeri
3. Doğum Tarihi
4. Eğitim Durumu
5. Mesleğiniz nedir?
6. Çalışma Durumunuz nedir?
7. Medeni Durumunuz nedir?
8. Kaç çocuğunuz var (koruyucu ailelikte veya biyolojik)?
9. Çocuğunuzun yaşı nedir? (her bir çocuk için)
10. Çocuğunuzun cinsiyeti nedir? (her bir çocuk için)
11. Evinizi kimlerle paylaşıyorsunuz (çocuğunuz dışında)?
12. Hangi tür koruyucu ailelik yapıyorsunuz?
13. Ne kadar süredir koruyucu ailesiniz?
14. Çocuğunuzun bakımından sorumlu olan diğer kişiler kimlerdir?

Karar, Başvuru ve Deneyim Süreci ile İlgili Sorular

15. Koruyucu aile olmaya ne zaman karar verdiniz?
16. Bu kararı etkileyen faktörler nelerdir?
17. Bu kararı kim etkiledi?
18. Bu kararı ilk kiminle paylaştınız? Tepkileri ne oldu?
19. Çocuğunuzla eşleştirme süreci hakkında bize bilgi verebilir misiniz?
20. Çocuğunuzla ilk ne zaman tanıştınız?
21. Koruyucu aile olarak başvuru ve kabul süreciniz hakkında bize bilgi verebilir misiniz?
22. Bu süreçte hangi tür desteğe ihtiyaç duyduğunuzu düşündünüz?
23. Çocuğunuzla uyum sürecindeki deneyimleriniz hakkında bilgi verebilir misiniz?

24. Bu süreçte ebeveyn olarak hangi konularda destek almanız gerekti?
25. Uyum sürecinde herhangi bir eğitim aldınız mı?

Eğitim ve Destek Süreci ile İlgili Sorular

26. Aldığınız eğitimler hakkında bilgi verebilir misiniz? (Hangi kurumlar tarafından sağlanıyor? Tercih mi yoksa süreç için zorunlu mu? vb.)
27. Bu eğitimlerin içeriği hakkında bilgi verebilir misiniz?
28. Bu eğitimler hangi alanlarda/etkinliklerde size destek oldu?
29. Eğitimlerin desteklemesini beklediğiniz diğer alanlar nelerdir?
30. Mevcut eğitim içeriğinde ne gibi eklemeler, değişiklikler veya dönüşümler yapmak istersiniz?
31. Bu değişiklik ve dönüşüm gerçekleştiğinde etkileşimde bulunduğunuz diğer kişiler (eşiniz, aileniz, diğer çocuklar vb.) nasıl etkilenir?

Deneyim Paylaşımı ile İlgili Sorular

32. Diğer (koruyucu) ailelerle nerede ve ne sıklıkta buluşuyorsunuz?
33. Diğer (koruyucu) ailelerle ne tür paylaşımlar yapıyorsunuz?
34. Bu süreçte hangi konularda eğitim almak istersiniz?
35. Koruyucu ailelere destek olmak için eğitim içerikleri oluşturmanız gerekseydi, ne tür bir eğitim tasarladınız? Hangi konuları dahil ederdiniz?
36. Yeni koruyucu ailelerle hangi bilgi ve deneyimleri paylaşmak istersiniz?
37. Daha fazla paylaşmak ve eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?